

UNbulletin

časopis OSN v České republice

4/2005

Reforma OSN: Generální tajemník OSN předložil členským státům zprávu „Ve větší svobodě“. Více na straně 3.

Informační centrum OSN v Praze
United Nations Information Centre Prague

Mír a bezpečnost

Lidská práva

Humanitární otázky

Mezinárodní právo

Ekonomický a sociální rozvoje

OSN v ČR

Systém OSN

Zpravodajství

Publikace

Dokumenty OSN

Knihovna OSN

Odkazy

Výběr zpráv

Záběr

Jaké reformy potřebuje OSN 60 let po válce? (Veřejná debata v Praze)
[19. dubna 2005] Rok 60. výročí vzniku OSN se od samého začátku nese ve znamení potřebných reforem světové organizace. Generální tajemník Kofi Annan 21. března prezentoval Valnému shromáždění svou zprávu ... [celá zpráva](#)

UNDP: Arabský svět potřebuje reformy, jinak hrozí sociální chaos
[11. dubna 2005] V arabském světě sílí tlak na politické změny. Ten však může vést k

Český web OSN zcela v novém

České internetové stránky OSN jsou zcela nové. Od prvního dubna je široké veřejnosti přístupná internetová prezentace pražského informačního centra OSN, která je nová obsahově, graficky, ale především se od té minulé liší stylem navigace. Uživatelům tak nabízí větší komfort a především umožňuje snáze najít v rozsáhlém světě informací OSN to, co potřebují.

Svým rozsahem nyní české internetové stránky OSN patří k nejrozsáhlejším v neoficiálním jazyce světové organizace. Web je konstruován jako kombi-

nace prezentačních a zpravodajských stránek. Nabízí základní orientaci v systému OSN a zároveň poskytuje detailní vhled do funkčních mechanismů a důležitých současných aktivit. Zároveň podává jednoduchý ucelený přehled o činnosti organizace v České republice s kontakty na všechny úřady OSN v zemi.

Hlavní cílovou skupinu uživatelů tvoří žáci vyšších ročníků základních škol, studenti středních a vysokých škol, učitelé, lektori a konzultanti. Jim stránky umožňují jednoduchým způsobem

pracovat studijní a vzdělávací úkoly. Stránky www.osn.cz umožňují také snadnější přístup k informacím pracovníkům vládních úřadů, státní správy, neziskového sektoru a v neposlední řadě novinářům. Posloužit mohou dobře i jako rozcestník pro specialisty, kteří hledají velmi konkrétní a specifické informace. Český web Organizace spojených národů jim nabízí rychlý a komfortní navigační servis pro vyhledávání na webových stránkách rozsáhlého systému světové organizace.

www.osn.cz

OSN BUDOUCNOSTI:

Jaké reformy potřebuje OSN 60 let po válce?

Rok 60. výročí vzniku OSN se od samého začátku nese ve znamení potřebných reforem světové organizace. Generální tajemník Kofi Annan 21. března prezentoval Valnému shromáždění svou zprávu o naplňování rozvojových cílů tisíciletí, nazvanou „Ve větší svobodě“ (*In Larger Freedom*). Zpráva zahrnuje také soubor reformních návrhů na posílení systému Organizace spojených národů.

Jaké reformy tedy potřebuje mezinárodní systém a OSN, aby byl svět schopen čelit současným hrozbám a problémům? Jak má 60 let po válce vypadat složení Rady bezpečnosti? Jak zjednodušit a přitom posílit činnost největšího orgánu OSN, Valného shromáždění? O těchto a řadě dalších otázek 19. dubna v Praze diskutovali zástupci České republiky, Německa, Francie, EU a OSN.

Panelové diskuse pořádané AMO, velvyslanectvími Německa, Francie a Informačním centrem OSN v Praze se zúčastnili **Dieter Kastrup**, bývalý velvyslanec SRN při OSN, **Pascal Teixeira da Silva**, zástupce ředitele odboru pro OSN a mezinárodní organizace na ministerstvu zahraničí Francie, **Jan Kára**, ředitel odboru OSN na ministerstvu zahraničí ČR, **Pierre-Louis Lorenz**, velvyslanec Lucemburska v České republice a **Michal Broža**, pověřený vedením IC OSN v Praze. Debatu moderoval bývalý místopředseda vlády ČR **Petr Mareš**.

Činnost ČSSN v roce 2005

Rádi bychom vás upozornili na činnost Českého sdružení pro Spojené národy, občanské aktivity, jejímž cílem je podpora cílů OSN.

DUBEN

Úloha OSN v nové geopolitické situaci II. Seminář zaměřený na problém terorismu. **Význam a úloha OSN v současných globálních vztazích**

7. ročník soutěže studentských prací, tentokrát se zaměřením na to, „jak OSN splnila své poslání v průběhu 60 let své existence“.

KVĚTEN

Rozvojová pomoc

Workshop zaměřený na možnosti zapojení do nových projektů v ČR a EU.

Mezinárodní vztahy očima mladých badatelů

Studentská konference na VŠE o aktuálních otázkách mezinárodních vztahů.

ŘÍJEN

60 let OSN

Mezinárodní vědecká konference odborníků ze Sdružení pro Spojené národy z několika zemí.

V PRŮBĚHU CELÉHO ROKU 2005

Dialog civilizací a role OSN

Série regionálních seminářů pro učitele základních a středních škol v řadě krajových měst v ČR.

ČSSN má další aktivity, kterými přispívá k vytváření tolerance, porozumění a solidarity ve společnosti. Účastní se práce Světové federace Sdružení pro spojené národy (WFUNA), její činnost aktivně podporují sesterské organizace při univerzitách v Olomouci, Brně a Plzni.

Chcete-li se dozvědět více, nebo se stát členem ČSSN, navštivte internetové stránky www.czechuna.cz.

Obsah čísla

3 Dokument

Ve větší svobodě:
Zpráva generálního tajemníka OSN o reformě

6 Události OSN

Guatemala: Úspěšná mise dokončena

7. duben: Světový den zdraví

Komise pro lidská práva: Bez reformy ohrožena důvěryhodnost OSN

7 Libanon: Atentát vyšetří komise zřízená Radou bezpečnosti

Súdán / Dárfúr

8 UNDP: Arabský svět nutně potřebuje reformy
Ropa za potraviny: Annan očištěn

UNbulletin

Editor

Michal Broža

Vydavatel

Informační centrum OSN v Praze

Objednávky

IC OSN, nám. Kinských 6

150 00 Praha 5

UNbulletin je časopis OSN

v České republice.

T: (+420) 257 199 831-2,

F: (+420) 257 316 761

Internet: unicprg@osn.cz, www.osn.cz

Vychází zpravidla jednou za měsíc, je

distribován bezplatně.

Roč. 2005 / č. 4, ev. č. MK ČR E 14551

Tištěno na recyklovaný papír.

VE VĚTŠÍ SVOBODĚ

Rozvoj, bezpečnost a lidská práva pro všechny

V září 2005 budou na summitu v New Yorku světoví představitelé hodnotit pokrok, jehož bylo dosaženo od přijetí Deklarace tisíciletí. Generální tajemník OSN v této souvislosti navrhuje konkrétní plán, jak postupovat, aby byl svět schopen naplnit do roku 2015 závazky plynoucí z rozvojových cílů tisíciletí. Jde o politická rozhodnutí a reformy, jichž lze dosáhnout, pokud nebude chybět nezbytná politická vůle.

Vývoj po roce 2000 ukazuje na nutnost obnovení konsensu v klíčových otázkách a jeho následnou realizaci. Je v zájmu celého světa prosazovat otázky bezpečnosti, rozvoje a lidských práv najednou, protože jinak neuspěje žádná z nich. Lidstvo nemůže dosáhnout bezpečnosti bez rozvoje, ani rozvoje bez bezpečnosti, a nebude se těšit ani jednomu bez respektování lidských práv.

Svět potřebuje silné a schopné státy, efektivní spolupráci s občanskou společností a soukromým sektorem, i efektivní regionální a celosvětové mezinárodní instituce schopné mobilizovat a koordinovat kolektivní akce. OSN je nutné radikálně zreformovat s velkou odvahou a rychlostí.

Pro snadnější orientaci v problému pro vás UNbulletin připravil shrnutí

zprávy generálního tajemníka OSN „Ve větší svobodě“.

I. Zbavení chudoby

V uplynulých 25 letech došlo k dosud největšímu snížení extrémní chudoby ve světě. Naproti tomu máme desítky chudých zemí, které ve stejném období zchudly ještě více. Více než miliarda lidí žije z příjmů nižších než jeden dolar na den. Každý rok umírají tři miliony lidí na AIDS, 11 milionů dětí se nedožije pátého roku života.

Svět nyní disponuje dostatečnými zdroji a technologiemi, díky nimž se právo na rozvoj může stát realitou pro každého. Mezi státy panuje obecná shoda v tom, jak rozvoje dosáhnout. Rozvojové cíle tisíciletí se zabývají otázkami jako je snížení extrémní chudoby na polovinu, zavedení školní docházky pro všechny děti a zastavení šíření infekčních nemocí, jako např. AIDS. Cílovým rokem naplnění je rok 2015. Toho lze dosáhnout pouze v případě, že všechny státy přehodnotí svůj dosavadní přístup a radikálně urychlí a posílí praktické kroky.

PRIORITY PRO ROK 2005:

- **Národní strategie:** Všechny rozvojové země potýkající se s extrémní chu-

dobou musí do roku 2006 přijmout a začít realizovat státní rozvojové programy. Ty musí brát v úvahu sedm klíčových oblastí: rovnost pohlaví, ochrana životního prostředí, rozvoj venkova, rozvoj měst, rozvoj systémů zdravotní péče, vzdělání a věda, technologie a inovace.

- **Financování rozvoje:** Globální rozvojovou pomoc je nutné v příštích několika letech více než zdvojnásobit. Nepotřebujeme nové sliby, potřebujeme splnit ty, které již byly dány. Vyspělé země musí nejpozději do roku 2015 navýšit svou rozvojovou pomoc na úroveň 0,7 procenta HDP, přičemž v roce 2009 by tato úroveň měla činit již minimálně 0,5 procenta.

- **Obchod:** Obchodní jednání z Doha musí být završeno nejpozději v roce 2006. Prvním následným krokem musí být otevření trhů pro dovozy z nejméně rozvinutých zemí, zbavené celních bariér a kvót.

- **Oddlužení:** Výše dluhů rozvojových zemí musí být přehodnoceny a stanoveny takové úrovně, které umožní nejchudším státům dosáhnout cílů tisíciletí do roku 2015, aniž by došlo k navýšení stávajících dluhů.

Dále jsou nutné praktické kroky v oblasti udržitelnosti životního prostředí, posílení boje proti infekčním nemocem, budování systémů včasného varování před přírodními katastrofami, rozvoje vědy, regionálních struktur a institucí, reformy mezinárodních finančních institucí a v oblasti migrace.

II. Zbavení strachu

Pokrok v otázce rozvoje brzdí pomalá realizace, v otázkách světové bezpečnosti ale neexistuje ani nejzákladnější konsensus, bez ohledu na existující obecný pocit ohrožení.

Mír a bezpečnost ve 21. století nehrožují jen války mezi státy, ale i terorismus, zbraně hromadného ničení, organizovaný zločin a kriminalita. Bezpečnostní hrozbu představuje i chudoba, smrtelné infekční nemoci či poškozování životního prostředí.

Kolektivní bezpečnost dnes závisí na akceptování faktu, že rozdílné hrozby,

Rozvojových cílů tisíciletí lze dosáhnout, ale jen za předpokladu, že členské státy budou ochotny přijmout celý balík zcela konkrétních rozhodnutí, a to ještě v letošním roce.

Některá rozhodnutí jsou natolik důležitá, že musí být přijata na úrovni hlav států a vlád. Proto je velmi podstatné, že se nejvyšší představitelé států sejdou v září v New Yorku na summitu, aby se těmito otázkami zabývali. Zprávu dostávají s šestiměsíčním předstihem, aby měli dostatek času ji prostudovat. Doufám, že světoví lídři budou schopni a připraveni v září přijmout rozhodnutí, kterých je zapotřebí.

Zároveň věřím, že moje doporučení přijmou jako jeden balík.

Kofi Annan

kteře regiony vnímají jako nejnebezpečnější, ohrožují ve skutečnosti všechny stejně.

OSN se musí přetřansformovat v nástroj, jakým vždy měla být – nástroj, který bude účinně předcházet konfliktům. K tomu musí realizovat několik klíčových kroků:

- **Prevence terorismu:** Svět potřebuje společnou protiteroristickou strategii založenou na pěti pilířích: odrazování lidí od využívání terorismu i od jeho podpory; bránění teroristům v přístupu k finančním prostředkům a potřebným materiálům; zabraňování státům v podpoře terorismu; rozvíjení schopnosti států bojovat proti terorismu; a obrana lidských práv. Potřebná je i společná komplexní úmluva o terorismu založená na jasné definici a smlouva o zákazu jaderného terorismu.

- **Jaderné, chemické a biologické zbraně:** Pokrok v oblasti odzbrojení a nešíření těchto zbraní je klíčový.

- **Snížení rizika váleek:** Polovina zemí v postkonfliktní situaci během pěti let sklouzne zpátky do válečného stavu. Členské státy by měly vytvořit mezivládní Komisi pro budování míru (Peacebuilding Commission) a podpůrný úřad pro budování míru (Peacebuilding Support Office) v rámci Sekretariátu OSN. To umožní systému OSN těmto zemím lépe pomáhat v období po ukončení konfliktu. Posíleny rovněž musí být kolektivní nástroje vyjednávání, sankcí a mírových sil (včetně politiky „nulové tolerance“ vůči sexuálnímu zneužívání nezletilých a dalších zranitelných osob členy mírových kontingentů, v souladu s politikou nařizenou generálním tajemníkem).

- **Užití síly:** Rada bezpečnosti musí přijmout rezoluci, která vytvoří základ principů pro použití vojenské síly a zavázat se k jejímu naplňování. Dalšími prioritami jsou efektivní spolupráce při potírání organizovaného zločinu, prevence nezákonného obchodování s malými a lehkými zbraněmi a úplný zákaz nášlapných min.

III. Právo na důstojnost

V Deklaraci tisíciletí se státy zavázaly k prosazování demokracie, posilování vlády zákona a respektování mezinárodně uznávaných lidských práv a základních svobod. K tomu účelu musíme využívat právního rámce, kterého bylo dosaženo za posledních 60 let.

Bez jeho naplňování jsou však všechny deklarace jen prázdnou dírou. Bez konkrétních kroků nemají sliby žádný smysl. Je tedy nutné, aby byl náš současný právní rámec posílen. Ještě důležitější je, abychom byli schopni zabránit selektivnímu plnění přijatých závazků, svévolnému nakládání s nimi a jejich porušování bez postihu. Éru tvorby zákonů musí nahradit období jejich plnění.

Je nutné bezodkladně jednat v následujících oblastech:

- **Vláda zákona:** Mezinárodní společenství musí přijmout „odpovědnost za ochranu“ jako základ společné akce proti genocidě, etnickým čistkám a zločinům proti lidskosti. Ratifikovány a naplňovány musí být všechny úmluvy o ochraně civilistů. Musí být posílena spolupráce s Mezinárodním trestním soudem a dalšími mezinárodními tribunály. Posílen musí být i Mezinárodní soudní dvůr i schopnost Sekretariátu OSN pomáhat zemím při znovunastolení práva v postkonfliktních situacích.

- **Lidská práva:** Posílen musí být Úřad vysokého komisaře pro lidská práva po stránce finančního zabezpečení i po stránce personální. Úřad musí hrát aktivnější roli při jednáních Rady bezpečnosti i v navrhované Komisi pro budování míru. Účinnější se

musí stát i orgány systému OSN pro naplňování mezinárodních úmluv.

- **Demokracie:** V rámci OSN musí být zřícen „Fond pro demokracii“, který bude poskytovat pomoc zemím, které zakládají nebo posilují demokratický systém.

IV. Posílení OSN

Zatímco zásady, na kterých stojí OSN, musí být pevné a neměnné, praktické fungování a organizace činnosti se musí v průběhu času vyvíjet. Pokud má OSN dobře sloužit svým členům a obyvatelům této planety a dostatečně reagovat na výzvy současného světa, musí být plně přizpůsobena podmínkám 21. století.

Reforma vnitřních struktur organizace od roku 1997 velmi pokročila. Další změny ale vyžadují jak exekutivní tak i mezivládní orgány OSN.

- **Valné shromáždění:** Tento orgán potřebuje zásadní zeštíhlení programu jednání a zrychlení rozhodovacího procesu. Mělo by se zaměřit na zásadní otázky a rozvinout mechanismy úzké a systematické spolupráce s občanským sektorem.

- **Rada bezpečnosti:** Její složení musí odpovídat mocenskému rozložení sil současného světa. Generální tajem-

V každém souboru návrhů se vždy najdou takové, které se někomu připadají důležitější než ostatním a zároveň takové, ke kterým někteří mají výhrady, zatímco ostatní je považují za zcela zásadní. Je tudíž lákavé vybírat si jako z jídelního lístku jen to, co nám chutná.

V tomto případě to však nebude fungovat. Co nabízím, je souhrnná strategie. Staví na stejnou úroveň tři hlavní účely OSN: rozvoj, bezpečnost a lidská práva, vše podloženo vládou zákona. Některé státy mohou namítnout, že některý z účelů je důležitější než ty zbylé. Navíc uvnitř každého z nich si každý stát najde své priority.

Nemusím připomínat, že OSN je organizací 191 států. Všichni víme, že globální problémy nejlépe vyřešíme společně. Všichni zároveň musíme akceptovat fakt, že toho lze dosáhnout pouze tehdy, budou-li všechny státy vědět, že i jejich specifické problémy jsou brány v potaz.

Kofi Annan

ník podporuje reformní návrhy nezávislého panelu z loňského roku (viz tabulky Reforma Rady bezpečnosti, Model A, Model B) a vyzývá členské státy k jednání o nich. Rozhodnutí o novém modelu RB musí být přijato před summitem OSN v New Yorku v září 2005.

• **ECOSOC:** Potřebná je funkční reforma, která zajistí schopnost Rady efektivně naplňovat rozvojovou agendu OSN.

• **Rada pro lidská práva (návrh):** Současná Komise OSN pro lidská práva ztrácí důvěryhodnost i profesionalitu a potřebuje zásadní reformu. Měla by být nahrazena novým, menším a akceschopnějším orgánem, Radou pro lidská práva. Její členové by byli vole-

ni přímo Valným shromážděním, a to dvoutřetinovou většinou přítomných členů.

• **Sekretariát:** Generální tajemník podnikne kroky potřebné k reorganizaci Sekretariátu tak, aby byl schopen naplňovat priority stanovené v této zprávě a založí nový mechanismus rozhodování založený na kabinetním stylu práce. Žádá členské státy, aby ho pověřily pravomocemi a potřebnými zdroji k restrukturalizaci personálu, aby byl schopen naplňovat současné potřeby. Dále vyzývá k přehodnocení rozpočtů organizace a předpisů v oblasti lidských zdrojů. Přehodnocena by měla být i činnost Úřadu pro vnitřní dohled, který potřebuje větší nezávislost a silnější autoritu.

Revizi a posílení potřebuje i otázka postavení zástupců OSN v jednotlivých zemích (tzv. Resident Coordinators), otázka systému reakce na humanitární krize, ochrany vysídlenců a více podpory je potřeba zajistit pro regionální organizace, především pro Africkou unii. Aktualizaci potřebuje také samotná Charta OSN (především co se týče klauzulí o „nepřátelských státech“), reorganizaci pak zastaralá Poručenská rada a Výbor vojenských pověřenců.

*Zpráva „In Larger Freedom“
je k dispozici v IC OSN
nebo na internetu:
www.un.org/largerfreedom*

Reforma Rady bezpečnosti OSN

Návrh poradního „panelu na vysoké úrovni“ z prosince 2004

Model A:

Počet stálých členů RB se zvýší ze současných 5 na 11. Počet nestálých z 10 na 13. Celkový počet členů RB bude 24. Právo veta zůstává pouze původním pěti stálým členům RB.

Region	Počet států	Stálé křeslo (pokračující)	Navrhovaná nová stálá křesla	Navrhovaná nestálá křesla (2 roky) (nelze prodloužit)	Celkem
Afrika	53	0	2	4	6
Asie a Pacifik	56	1	2	3	6
Evropa	47	3	1	2	6
Amerika	35	1	1	4	6
Celkem model A	191	5	6	13	24

Model B:

Počet stálých členů zůstává nezměněný. Vzniká ale nová kategorie čtyřletého mandátu s možností prodloužení. Počet těchto křesel je 8. Počet nestálých členů RB se zvýší z 10 na 11. Celkový počet členů RB bude 24. Právo veta zůstává pouze původním pěti stálým členům RB.

Region	Počet států	Stálé křeslo (pokračující)	Navrhovaná křesla na čtyřleté období (lze prodloužit)	Navrhovaná nestálá křesla (2 roky) (nelze prodloužit)	Celkem
Afrika	53	0	2	4	6
Asie a Pacifik	56	1	2	3	6
Evropa	47	3	2	1	6
Amerika	35	1	2	3	6
Celkem model B	191	5	8	11	24

Guatemala: Úspěšná mise dokončena

Současné i budoucí operace OSN v postkonfliktních oblastech si mohou vzít řadu poučení z nedávno skončené mise Spojených národů v Guatemale. Ta se stala příkladem po všech stránkách úspěšné multidisciplinární operace na budování míru.

Verifikační mise OSN v Guatemale (MINUGUA) byla oficiálně zakončena po deseti letech působení na konci prosince 2004. OSN v zemi dohlížela na dodržování lidských práv a naplňování mírových dohod. Těmi byl v roce 1996 ukončen 36 let trvající konflikt, v němž zahynulo na 200 000 lidí, většina z nich civilistů a příslušníků většinové májské populace.

7. duben: Světový den zdraví

Více než půl milionu žen každý rok zemře v průběhu těhotenství a jedenáct milionů dětí se nedožije pátého roku života. Téměř 90 procent těchto dětí podléhá jedné ze šesti chorob, kterým lze celkem jednoduše a za relativně nízkých nákladů předcházet. Na světě se ročně narodí přibližně 136 milionů novorozenců. V nejméně rozvinutých zemích však jen jedna třetina porodů probíhá pod odborným dohledem. Více než tři miliony dětí se narodí mrtvých a více než čtyři miliony zemřou během prvních dní po narození. To jsou jen některá černá čísla z letošní „Světové zprávy o zdraví“ (World Health report 2005), vydané u příležitosti Světového dne zdraví. Ten Světová zdravotnická organizace (WHO) vyhlásila již v roce 1950 a letošní téma zasvětila právě zdraví matek a dětí. Generální tajemník OSN Kofi Annan při té příležitosti zdůraznil, že se představitelé států v roce 2000 na Summitu tisíciletí zavázali do roku 2015 splnit

konkrétní rozvojové cíle, mimo jiné snížit o tři čtvrtiny dětskou úmrtnost. Varoval, že přes zlepšení, k němuž v prvních pěti letech došlo v některých oblastech, zůstává v řadě regionů situace nezměněná. „Světový den zdraví je příležitostí se tímto problémem zabývat a především podnit kroky ke zlepšení,“ řekl Annan.

Podle představitel WHO Iana Smitha bude v příštích deseti letech nutné investovat minimálně 39 milionů amerických dolarů na zlepšení zdraví novorozenců a minimálně 52 milionů dolarů na zlepšení péče o děti. Tyto finanční prostředky jsou nezbytné ke splnění rozvojového cíle v oblasti snížení dětské úmrtnosti.

Více o rozvojových cílech tisíciletí:
www.osn.cz

Komise pro lidská práva: Bez reformy ohrožena důvěryhodnost OSN

„Pokud se nám nepodaří zcela změnit systém na ochranu lidských práv, neobnovíme ani důvěru veřejnosti v OSN jako celek“, řekl to generální tajemník Kofi Annan na zasedání Komise pro lidská práva v Ženevě. Annan vyzval členské státy k přijetí svého návrhu, podle kterého by měl současnou komisi nahradit zcela nový, pružnější orgán s podstatně širšími pravomocemi, který by volilo dvoutřetinovou většinou hlasů Valné shromáždění. Současná komise pro lidská práva má 53 členů (států) volených na tříleté období. Volba je založena na principu rotace podle geografických oblastí. Období deklarací nyní musí nahradit éra realizace. „Dosáhli jsme bodu, kdy musíme dokázat, že své závazky myslíme vážně,“ řekl Annan s poukazem na dřívější selhání mezinárodního společenství ve Rwandě či na dosud nevyřešenou situaci v Súdánu. Dárfúr označil za test ochoty světa zakročit na ochranu bezbranných a nevinných civilistů.

„Pro obrovské množství lidí je však již příliš pozdě,“ řekl Annan.

Ztráta věrohodnosti Komise pro lidská práva vrhá stín na celý systém OSN, proto jsou jakékoli dílčí reformy nedostatečné. Annan navrhuje vytvořit Radu lidských práv (Human Rights Council), orgán na úrovni Rady bezpečnosti a Ekonomické a sociální rady (ECOSOC). „Nejdůležitější je, aby byl tento nový orgán schopen naplňovat úkoly, které na něj budou kladeny,“ zdůraznil Annan. Nová rada by se měla scházet častěji než současná Komise pro lidská práva. Ta zasedá pouhých šest týdnů jednou za rok. Rada lidských práv by měla dbát na plné dodržování všech závazků všech zemí v oblasti lidských práv.

Přestože je ochrana lidských práv jedním z nejdůležitějších bodů činnosti OSN, do této oblasti jdou pouhá dvě procenta prostředků z rozpočtu organizace. Annan v Ženevě argumentoval, že hlavní mezivládní orgán, kterým

OSN je, by měl mít status, pravomoci a schopnosti fungovat přiměřeně k významu své práce.

Generální tajemník důrazně vyzval členské státy k dosažení rychlé dohody o principech vytvoření tohoto nového orgánu. Lidé na celém světě očekávají, že OSN bude podporovat a bránit univerzální hodnoty. Potřebují, aby OSN byla jejich spojencem a ochráncem. „Již dlouho ale narůstá propast mezi tím, co slibujeme a co jsme skutečně schopni naplnit. Naším cílem nesmí být návrat k ambiciózním plánům, ale zásadní změny, které povedou k naplňování již přijatých závazků,“ řekl Kofi Annan v Ženevě.

Více o reformních návrzích ve zprávě „Ve větší svobodě“ (In Larger Freedom). K dispozici v IC OSN nebo na internetu na www.un.org/largerfreedom

LIBANON:

Atentát vyšetří komise zřízená Radou bezpečnosti

Rada bezpečnosti schválila jednomyslně rezoluci, kterou ustavila mezinárodní vyšetřovací komisi, která se bude zabývat případem atentátu na bývalého libnonského premiéra Rafíka Harírího. Zároveň vyzvala členské státy a všechny zúčastněné strany, aby s komisí plně spolupracovaly.

Rezoluce RB vychází z doporučení vyšetřovacího týmu OSN, který se teroristickým útokem v Bejrútu zabýval v únoru. Tým došel k závěru, že v liba-

nonském šetření případu došlo k řadě pochybení a označil Sýrii a přítomnost jejích jednotek v Libanonu za hlavního viníka odpovědného za politické napětí, které atentátu předcházelo.

Rada bezpečnosti pověřila generálního tajemníka OSN, aby neprodleně sestavil vyšetřovací komisi z nestranných a zkušených odborníků. Komise bude působit v Libanonu a měla by svou práci dokončit do tří měsíců. Činnost komise může být generálním

tajemníkem prodloužena v případě potřeby až o tři měsíce.

Libanon je povinen poskytnout komisi veškeré potřebné dokumenty, zajistit přístup ke svědkům, neomezený pohyb v rámci celé země a umožnit shromažďování veškerých relevantních informací.

Atentát na Rafíka Harírího byl spáchán 14. února, společně s bývalým premiérem zahynulo dalších 19 osob.

SÚDÁN / DÁRFÚR

Rada bezpečnosti ustavila v posledním březnovém týdnu rezoluci 1590 (2005) mírovou operaci UNMIS. Mise o síle 10 000 mužů a více než 700 policistů je pověřena dohledem na příměří mezi vládními jednotkami a povstalci v jižním Súdánu. Zároveň má podpořit jednotky Africké unie, které působí v západosúdánském Dárfúru.

Vzhledem k pokračujícím násilnostem přijala Rada následně rezoluci 1591 (2005), kterou zpřísnila zbrojní embargo vůči súdánské vládě a povstaleckým skupinám. Rezolucí byl zřízen výbor pro dodržování embarga, který zahrnuje všech patnáct členů RB. Výbor se také bude zabývat identifikací osob, které jsou odpovědné za násilnosti v Dárfúru a celém regionu. RB nařídila súdánské vládě, aby zmrazila veškeré zdroje, ze kterých jsou financovány tyto osoby a jejich akce.

Rada bezpečnosti zdůraznila, že situaci v Dárfúru nelze řešit vojensky a vyzvala vládu Súdánu a skupiny povstalců k obnovení mírových rozhovorů v nigérijské Abui.

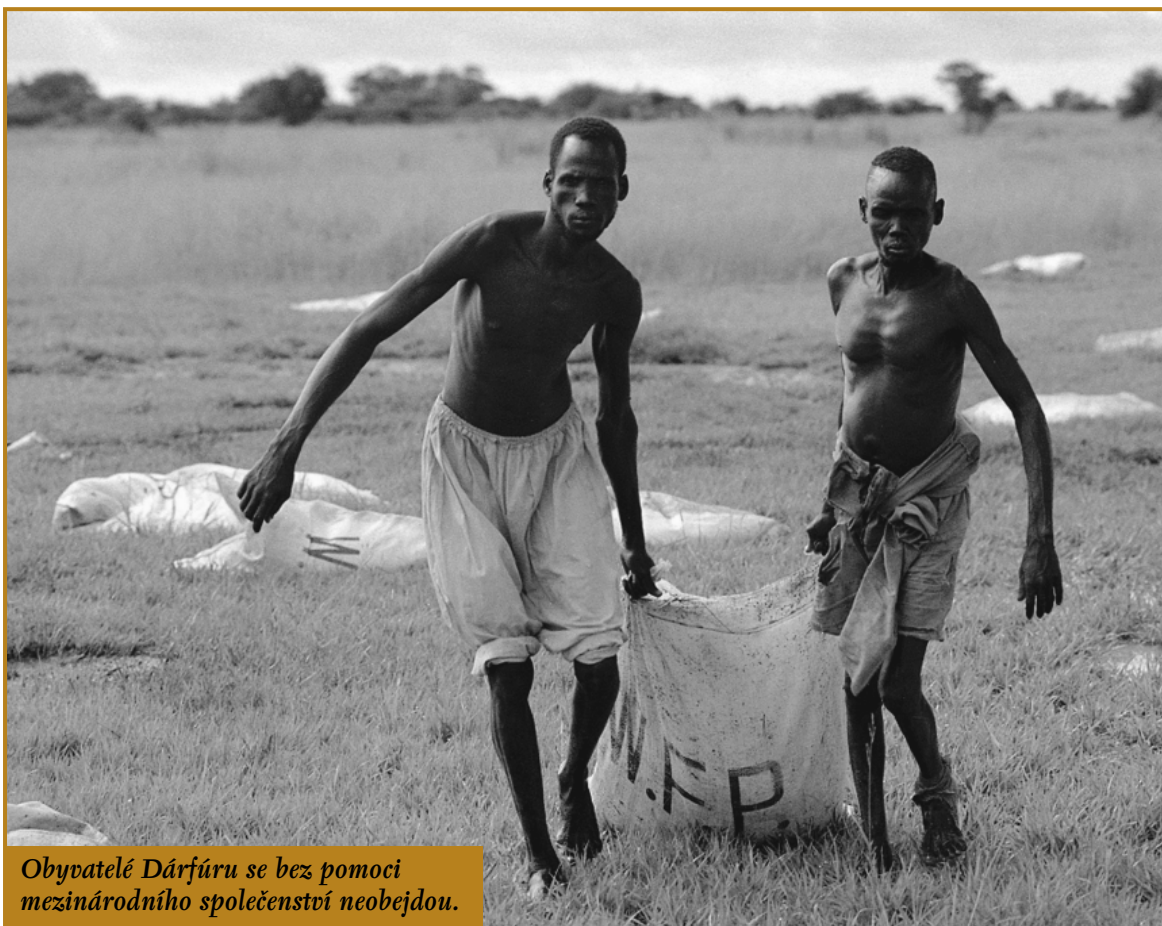
Generálního tajemníka pověřila sestavením čtyřčlenného týmu, který bude z etiopské Addis Abeby podnikat pravidelné výjezdy do Súdánu a monito-

rovat vývoj situace. Tento tým má být ustaven do 30 dnů od přijetí rezoluce a nejpozději 30 dní po té, co rezoluce vstoupí v platnost, předloží o své činnosti zprávu.

Rada přijala ještě další rezoluci vztahující se k Súdánu (1593 (2005)). Podle kapitoly VII. Charty OSN rozhodla, aby se případy násilí na civilistech a vysídlování, které se v Dárfúru ode-

hrály od 1. července 2002, zabýval Mezinárodní trestní soud (ICC). Vláda Súdánu a všechny další strany konfliktu v Dárfúru jsou povinny se soudem plně spolupracovat.

Generální tajemník předal ICC 5. dubna soupis 51 osob, které jsou obviněny ze spáchání válečných zločinů v Dárfúru. Vláda však odmítá, aby byl kdokoli ze Súdánců souzen mimo svou zemi.

Obyvatelé Dárfúru se bez pomoci mezinárodního společenství neobejdou.

UNDP: Arabský svět nutně potřebuje reformy

V arabském světě sílí tlak na politické změny. Ten však může vést k sociálním otřesům doprovázeným násilím, pokud vlády arabských států nepřistoupí rychle k demokratickým reformám. To je závěr „Zprávy o lidském rozvoji v arabských zemích 2004“, kterou vydal Rozvojový program OSN (UNDP).

Zpráva vyzývá k rozsáhlým legislativním a politickým změnám, které by posílily základy svobody, omezily monopol moci, který je běžným modelem ve většině arabských států, a zajistily nezávislost soudů a svobodu slova.

Zpráva UNDP zveřejněná v prvním dubnovém týdnu v jordánském Ammánu upozorňuje, že bez odpovídajících reforem může dojít k nepokojům a následným násilným transferům moci, které mohou být provázeny použitím vojenské síly a ztrátou lidských životů. Podobné mocenské změny by nezbytně nemusely znamenat posun k lepšímu.

Zprávu vypracovala nezávislá skupina arabských intelektuálů a expertů s podporou UNDP, Arabského fondu pro ekonomický a sociální rozvoj a Arabského programu pro rozvojové organizace OSN.

„Celý problém není problémem specifické arabské kultury, ale problémem politickým“, zdůrazňuje zpráva. Koncentrace moci v rukách exekutivy, ať už jde o manarchie, vojenské diktatury nebo prezidenty zvolené bez politické soutěže, vytvořila „černou díru“ v centru arabského politického života. „Moderní arabský stát odpovídá v politickém smyslu slova tomuto astronomickému modelu. Exekutivní aparát

hraje úlohu černé díry. Ta převádí sociální život v nehybné prostředí, ze kterého není úniku,“ tvrdí zpráva UNDP.

Arabské státy zároveň zaznamenaly určitý pokrok. Zpráva zmiňuje nedávné volby v Iráku a na palestinských územích, politické vzednutí v Libanonu, místní volby v Saúdské Arábii, plánovanou zásadní reformu volby prezidenta v Egyptě, legislativní volby s účastí žen voliček a kandidátek v Ománu nebo prezidentské volby v Alžírsku založené na soutěži více politických stran.

Zpráva však dochází k závěru, že z celkového pohledu jsou změny příliš pomalé, dílčí a roztříštěné. Zpráva kritizuje také institucionalizovanou korupci a kulturu klanů v arabských režimech. To posiluje zmíněný syndrom černé díry a nedává lidem v těchto zemích naději na rozvoj, bezpečnost a svobodu.

Zpráva Arab Human Development Report 2004 je celá k dispozici na internetových stránkách UNDP (www.undp.org).

Ropa za potraviny: Annan očištěn

Vyšetřování týmu bývalého ředitele americké centrální banky Paula Volckera zprostil generálního tajemníka Kofiho Annana všech obvinění z chyby a špatného řízení v souvislosti s programem Ropa za potraviny. „Velká úleva,“ reagoval Annan po zveřejnění výsledků šetření, které sám inicioval. Zároveň přiznal, že byl „hluboce zarmoucen“, že jeho syn Kojo nebyl ochoten plně spolupracovat s Volckerovým týmem a vyzval ho, aby tak učinil.

Na otázku zda hodlá v souvislosti s problémy kolem iráckého programu rezignovat, odpověděl „sakra ne!“ „Práce na reformě OSN je tak důležitá, že nemám na rezignaci ani čas pomýšlet,“ řekl novinářům.

Informační centrum OSN

- Vytváří a spravuje internetovou stránku OSN v češtině;
- vydává UNbulletin a tiskové zprávy v češtině a angličtině;
- poskytuje informace prostřednictvím e-mailové služby UN INFO on-line;
- udržuje přímý kontakt se sdělovacími prostředky, nevládními organizacemi, státními a vzdělávacími institucemi prostřednictvím tiskových konferencí, seminářů a přednášek o všech aspektech činnosti OSN;
- spravuje veřejnou knihovnu s více než 12 000 publikacemi, dokumenty a periodiky OSN;
- zodpovídá dotazy veřejnosti na dění v systému světové organizace;
- organizuje vzdělávací semináře pro studenty základních, středních a vysokých škol;
- organizuje výstavy, filmové projekce a informační kampaně, provozuje audiotéku a videotéku;
- poskytuje informační a technickou podporu projektům z oblastí mezinárodních vztahů, vzdělávání, ochrany menšin apod. (např. Pražský Model OSN);
- vydává publikace, filmy a další informační materiály OSN v českém jazyce;
- do sídla OSN v New Yorku podává zprávy o politickém vývoji ve své hostitelské zemi (tzv. systém včasného varování).